

Møtedato: 9. september 2020
Saksnr.:

Saksbeh./tlf.:
Geir Tollåli, 75 51 29 00

Sted/dato:
Bodø, 8. september .2020

Styresak 112-2020   Kreftkirurgisaken – Helgelandssykehuset HF – muntlig orientering

Formål

Etter de siste ukers oppmerksomhet på kvalitet og pasientsikkerhet rundt organisering av tarmkreftkirurgien i Helgelandssykehuset HF, er det er nødvendig å orientere styret om utviklingen i saken. Det påligger styret i Helse Nord RHF å sørge for spesialisthelsetjenester til befolkningen i Nord-Norge, og det er derfor behov for å sikre at styret er informert og har anledning til å diskutere saken.

Bakgrunn

Styret i Helse Nord RHF behandlet *styresak 1-2020: Helgelandssykehuset Sandnessjøen tarmkreftkirurgiske operasjoner* (styremøte 20. januar 2020). Saken ble fulgt opp i *styresak 12-2020/3 HSYK Sandnessjøen - bakgrunnen for HF-ledelsens beslutning, oppfølging av styresak 1-2020* i styremøte 5. februar 2020.

Styret orienteres her om oppfølging knyttet til tarmkreftkirurgisaken i Helgelandssykehuset HF, og videre prosess slik den fremstår nå basert på informasjon fra Helgelandssykehuset HF.

Innledning

At saken har offentlig oppmerksomhet og interesse er som forventet. Saker om kvalitet og pasientsikkerhet skal være høyt på dagsorden, og det aller viktigste er å ivareta pasientene, pårørende og befolkningen. Det er Helse Nord RHF's «sørge for»-ansvar at helseforetakene tilbyr likeverdige spesialisthelsetjenester.

Som del av beslutningen om å gjenoppta operasjonene i Sandnessjøen i januar, var det anbefalt fra arbeidsgruppen å gjennomgå all tarmkreftkirurgi i Helgelandssykehuset HF 2016–2019. Denne gjennomgangen er nå ferdig og har fått stor oppmerksomhet. Helgelandssykehuset HF hadde en plan for hvordan de skulle arbeide videre med resultatene av gjennomgangen, der fagmiljøene i sykehusene skulle involveres og tiltak skulle utarbeides i fellesskap. I og med at konklusjonene fra de tre eksterne rapportene kom ut i offentligheten, fikk ikke Helgelandssykehuset HF gjennomført sin opprinnelige plan hverken i forhold til prosess eller mht. tidsforløp.

Fagmiljøene i Sandnessjøen og Mo i Rana har nå gjennomgått rapportene, og i morgen skal fagfolk fra Sandnessjøen og Mo i Rana samles. Sammen arbeider de nå for å komme

frem til hvordan kvaliteten på kirurgi for tarmkreft i Helgelandssykehuset HF skal sikres i det videre. Når dette arbeidet er gjort, og Helgelandssykehuset HF har en samlet vurdering med tiltak klar, vil Helse Nord RHF få en samlet fremstilling av saken. Dette er planlagt å skje raskt, kanskje allerede i morgen. Administrasjonen i Helse Nord RHF vil så gjennomgå grundig den sammenfattede rapporten.

Detaljert hendelsesforløp

Administrerende direktør i Helgelandssykehuset HF besluttet at operasjoner for tarmkreft skulle gjenopptas 17. januar i år. Dette var etter at en faggruppe sammensatt av representanter fra Helse Nord RHF, Universitetssykehuset Nord-Norge HF, og fagfolk fra Helgelandssykehuset HF gjorde en gjennomgang av kasuistikker knyttet til dødsfall innen 100 dager etter gjennomført kirurgi. Ut fra opplysningene som fremkom på daværende tidspunkt konkluderte arbeidsgruppen med at det ikke var grunn til uro. Det ble ikke funnet sammenheng mellom de kirurgiske inngrepene og senere dødsfall.

Det ble i tillegg anbefalt en gjennomgang av all tarmkreftkirurgi i Helgelandssykehuset HF for perioden 2016–2019 som ledd i en mer fullstendig kvalitetssikring.

Helgelandssykehuset HF etablerte en prosjektgruppe med to kirurger fra hver av enhetene, ledet av fagsjef i helseforetaket. Det ble enighet om gjennomgang av alle journaler av intern fagekspertise og deretter gjennomgang av ekstern fagekspertise. Nærmere definerte parametere og kommentarer ble registrert i excel-filer. De to fagpersonene fra Sandnessjøen gikk gjennom journalmaterialet fra Mo i Rana, og de to fagpersonene fra Mo i Rana gikk gjennom journalmaterialet fra Sandnessjøen.

Eksterne fagpersoner fra Universitetssykehuset Nord-Norge HF (UNN) og St. Olavs hospital fikk ifølge Helgelandssykehuset HF tilsvarende oppdrag: Gjennomgå alle journaler med kommentarer, re-operasjoner, anastomoselekkasjer (*det er lekkasjer der tarmen er sydd sammen*) og andre journaler som det var grunn til å se gjennom. Fagpersonene fikk tilgang til journalene i journalsystemet DIPS.

Det viste seg at de eksterne fagpersonene hadde løst oppdraget på ulik måte, med ulike vurderinger. Administrerende direktør i Helgelandssykehuset HF besluttet sammen med medisinsk direktør og fagsjef å innhente en vurdering fra en tredje fagressurs. Oslo universitetssykehuset HF (OUS) fikk ifølge Helgelandssykehuset HF samme oppdrag som ble gitt de to andre eksterne fagressursene, men for å sikre en lik og fullstendig vurdering ble samtlige journaler for pasienter operert for tykktarmskreft både i Sandnessjøen og Mo i Rana gjennomgått.

Ingen av rapportene ble offentliggjort da de ble mottatt fordi resultatene var avtalt å skulle presenteres og diskuteres med et samlet fagmiljø i Helgelandssykehuset HF den 4. september 2020, og deretter distribueres til fagmiljøene. Fagmiljøene skulle få mulighet for innspill og eventuelle korrigeringer av fakta før endelig samlet vurdering ble utarbeidet.

Oppsummert er altså en detaljert tidslinje for utvikling i saken slik:

- 4. juni ferdigstiller Helgelandssykehuset HF sin interne journalgjennomgang, og oversender denne til de eksterne fagekspertisene.
- 23. juni kommer St. Olavs vurdering.
- 5. august kommer UNNs vurdering.
- 20. august kommer OUS' vurdering.
- 25. august orienter Helgelandssykehuset HF Helse Nord RHF om innholdet i vurderingene fra de eksterne fagekspertene med fokus på planlagt prosess med fagmiljøene.
- 27. august orienterer Helgelandssykehuset HF sin styreleder som blir holdt løpende orientert.
- 31. august offentligjorde Rana Blad konklusjonene.
- 31. august. Kollegastøtte på e-post opprettet.
- 1. september. Kollegastøtte telefon tilgjengelig.
- 1. september ble det avholdt møte med den kirurgiske ledelsen ved sykehusene i Mo i Rana og Sandnessjøen.
- 1. september ekstraordinært styremøte i Helgelandssykehuset HF: Resultatene i rapportene ble presentert og følgende tiltak ble skissert:
  - Kvalitetssikring av virksomheten innen andre involverte fagområder, slik som anestesi, intensiv osv.
  - Ivaretagelse av pasienter og pårørende.
  - Ivaretagelser av involvert personale.
- 2. september kontakt med Fylkesmannen i Nordland som anbefalte å varsle Statens helsetilsyn.
- 2. september. Helgelandssykehuset HF melder avvik til Datatilsynet etter at de eksterne rapportene ble gjort tilgjengelig for media. Saken anses som et brudd på informasjonssikkerheten.
- 3. september. Saken meldes til Statens helsetilsyn
- 3. september. Møte med ledelse og kirurgisk fagmiljø i Sandnessjøen.
- 4. september. Møte med ledelse og kirurgisk fagmiljø i Mo i Rana.
- 4. september muntlig tilbakemelding fra Statens helsetilsyn.
- 5. september. Grunnlagsmateriale og de eksterne rapportene overleveres Statens helsetilsyn. I tillegg har helsetilsynet bedt om all korrespondanse, og møtereferater vedrørende mulig kvalitet og pasientsikkerhet. Dette omfatter også prosessen i januar 2020.
- 7. september. Møte med ledelse og kirurgisk fagmiljø i Sandnessjøen.
- 8. september. Møte med ledelse og kirurgisk fagmiljø i Mo i Rana.
- 10. september. Planlagt felles møte med de tarmkirurgiske fagmiljøene og ledere for den kirurgiske virksomheten i Helgelandssykehuset HF for å komme frem til hvordan kvaliteten på kirurgi for tarmkreft i Helgelandssykehuset HF skal sikres videre fremover.

- 10. september. Helgelandssykehuset HF planlegger å oversende en sammenfattet rapport til Helse Nord RHF.

Helgelandssykehuset HF vil også legge til rette for at de tre eksterne fagekspertene får anledning til å drøfte sine vurderinger i fellesskap.

Helgelandssykehuset HF opplyser at de nå i tillegg har gjennomgått alle tarmkreftingrep som er gjennomført etter 17. januar 2020. Det er totalt operert 16 pasienter i Mo i Rana og 12 i Sandnessjøen. Det er registrert ett dødsfall innen 100 dager, og saken er meldt av Helgelandssykehuset HF til Helsetilsynet.

Arbeidsmiljø

Ifølge Helgelandssykehuset HF har sakens omfang og oppmerksomhet hatt negativ innvirkning på arbeidsmiljøet i hele Helgelandssykehuset HF, noe som tas på alvor. Da rapportene ble offentlige eksternt før planlagt prosess internt, ble kollegastøtte umiddelbart framskyndet. Det ble også tilrettelagt for tilstedeværelse av kollegastøtte på enhetene i Mo i Rana og Sandnessjøen ved behov. Lokal ledelse på enhetene jobber nå med å ta vare på arbeidsmiljøet, samtidig som Arbeidsgruppen for arbeidsmiljø involveres på foretaksnivå.

Administrerende direktørs vurdering

Helse Nord RHF avventer nå den sammenfattede vurderingen fra Helgelandssykehuset HF. Det er administrerende direktørs vurdering at sakens omfang har skapt utrygghet i befolkningen, blant pasienter og pårørende. Det skal være trygt, og oppleves å være trygt, å være pasient i Helse Nord. Gode, åpne og involverende prosesser med og mellom fagmiljøene våre er nødvendig som en del av det systematiske arbeidet for å videreutvikle kvalitet og pasientsikkerhet i Helse Nord. Dette må skje gjennom godt lagspill mellom ledelse og fagmiljø.

Helgelandssykehuset HF's fagmiljøer og ledelse arbeider nå målrettet for å få dette til. Det er behov for at Helse Nord RHF har tett dialog med Helgelandssykehuset HF for å holde oss og styret tilstrekkelig godt orientert om videre prosess med overordnet fokus på vårt «sørge for»-ansvar.

Styret i Helse Nord RHF inviteres til å fatte følgende vedtak:

1. Styret tar redegjørelsen om kreftkirurgisaken i Helgelandssykehuset HF til orientering.
2. Styret avventer oversendelse av ferdige dokumenter fra Helgelandssykehuset HF til Helse Nord RHF, og ber adm. direktør vurdere videre oppfølging.
3. Styret forutsetter tett kontakt mellom Helse Nord RHF og administrasjonen i Helgelandssykehuset HF for å sikre nødvendige dialoger mht. videre prosess med fagmiljøene, inkludert dialog med brukerrepresentanter og tillitsvalgte.

Bodø, 9. september 2020

Cecilie Daae
adm. direktør